

Stop planetaire plundering en wees solidair met de boeren

Landbouw Boeren kunnen nog maar op weinig sympathie rekenen van de burger en dat is jammer, stelt *Willem Schinkel*. Want solidariteit met boeren is cruciaal voor de klimaatbeweging.

23 juni 2022 Leestijd 3 minuten

Tractoren die over de snelweg A1 rijden naar het boerenprotest in Stroe.

Foto Vincent Jannink / ANP

Boerenorganisaties proberen de sympathie van de burger te winnen in hun acties tegen het stikstofbeleid van het kabinet. Dat is niet makkelijk. Want wat elders ondenkbaar is, kan op het terrein van natuur en klimaat: de samenleving het mes op de keel zetten en daar nog geld voor krijgen ook. Het subsidiëren van CO₂-reducties van bedrijven of het uitkopen van stikstofproducerende boeren doet denken aan de maffia: ‘geef

ons geld, dan zullen we jullie iets minder vergiftigen'. Geen wonder dan, dat klimaatactivisten 'Shell must fall' roepen, en dat ook boeren weinig sympathie hebben van mensen die klimaatverandering en de vernietiging van biodiversiteit willen tegengaan. Aangezien toekomstige generaties daar steeds ernstiger gevolgen van ondervinden, ziet het er niet naar uit dat boeren snel op meer steun zullen kunnen rekenen.

Willem Schinkel is hoogleraar sociale theorie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en auteur van *Pandemocratie*.

En dat is jammer. Want solidariteit met boeren is cruciaal voor de klimaatbeweging. Boeren kunnen aan de basis staan van de andere omgang met de aarde die broodnodig is. In de praktijk zijn boeren echter gereduceerd tot agri-industriële onderaannemers en uitvoerders die voor kleine marges het uiterste uit grond en dieren moeten persen.

Het industriële boerenbedrijf is een groteske afspiegeling van wat het zou kunnen zijn. Met romantisch pathos wordt het huidige bedrijf gekoppeld aan eerdere generaties. Maar de gerobotiseerde teelt van dieren voor melk en massaslacht die de grond en de atmosfeer vergiftigt, en de van gentechnologie en mondiale zadenconglomeraten afhankelijke monoculturen die de grond uitputten, hebben met de romantiek van opa's erf weinig te maken. Welke waardigheid hadden eerdere generaties moeten zien in industriële productie waarin de boer minimale marges heeft en in volledige afhankelijkheid van agribusiness, financiële speculanten, mondiale voedselkapitalisten en supermarkten opereert?

Reactionaire kracht

Ook het sentimenteel-nationalistische argument dat boeren ons voedsel produceren gaat niet op. Het overgrote deel van wat Nederlandse boeren en tuinders produceren is voor buitenlandse markten, en ze doen dat zonder al te veel oog voor de gevolgen voor boeren op die markten. Kortom: degenen die het huidige boerenbedrijf verdedigen, zijn een reactionaire kracht. Ze verdedigen de belangen van grootkapitalisten en hullen zich daarbij in een reactionair-nationalistische ideologie.

Het voortbestaan van boerenbedrijven staat op het spel. Maar we moeten niet vergeten dat het mondiale voedselsysteem het gevolg is van een inmiddels eeuwenlange verdringing van kleine producenten die zijn wortels in de koloniale overheersing van het mondiale zuiden heeft. Vergeleken met wat een onteigening en verdringing van kleine boeren wereldwijd is geweest, is de huidige bedreiging van het voortbestaan van boeren peanuts. Wanneer we boeren een perspectief willen geven, moeten we wat nu gebeurt plaatsen in die eeuwenlange groei van op maximale productie en winst gebaseerde industriële landbouw.

Lees ook: **De ecoboeren geloven niet meer in politieke oplossingen – en maken hun eigen plannen**

De vraag is: wie wil er een leven bouwen op de vaak gewelddadige onteigening van kleine zelfstandige boeren elders op de wereld, omdat de belangen van de *shareholders* van de agribusiness zwaarder wegen dan de levens van de *smallholders*, van zelfvoorzienende en kleine boeren? Waarom zouden boeren meer solidariteit met kapitalisten hebben dan met boeren elders op de wereld? En wie wil er nu voor export lokale grond uitputten en met stikstof, koolstofdioxide en methaan vergiftigen?

Niets hiervan is noodzakelijk, maar het boerenverzet is wel begrijpelijk. Zonder reëel alternatief is de wanhoop van boeren logisch. Maar er zijn alternatieven. Er zijn biologische en biodynamische boeren. En onder de algemene noemer van de agro-ecologie zijn er

manieren om duurzaam met natuurlijke voedingsstoffen om te gaan, en om middels gewasrotatie landbouwgrond niet uit te putten. Er is bovendien de optie om kleinschaliger te werken, vleesproductie te vermijden en minder op de export gericht te zijn. Dat met kleinschaligheid, en dus met meer in plaats van minder boeren, voldoende geproduceerd kan worden, wordt al decennia bewezen door de kleine boeren die zijn aangesloten bij het Via Campesina-netwerk, dat zijn wortels in Latijns-Amerika heeft.

Drastische ingrepen

Zulke alternatieven vereisen dat boeren hun reactionaire stellingen verlaten. Ze vergen ook iets waartoe de huidige neoliberale politiek niet bereid is: drastische ingrepen in de markt, zoals productie-afspraken en bijbehorende prijs- en inkomensgaranties voor boeren.

Het huidige kabinet gooit boeren voor de bus. Het brengt ze in existentiële nood als compensatie voor haar eigen jarenlange falen om werkelijk beleid te voeren. Solidariteit met de boeren moet daarom van links komen. Want van boeren kunnen we leren hoe het er met de aarde voorstaat. In de plaats van industriële landbouw kan een regeneratieve landbouw komen, een landbouw die biodiversiteit stimuleert in plaats van beknot. Voor boeren is dit de keuze: blijven jullie de aarde vergiftigen, of worden jullie de spil van de nieuwe omgang met de aarde? Ben je liever probleem of oplossing?

Het is aan de klimaatbeweging en de linkse politiek om die keuze realistisch vorm te geven. De klimaatbeweging kan bovendien veel leren van boeren als het gaat om militant actievoeren. Boeren weten wat effectieve sabotage is. Maar laten we gezamenlijk actievoeren, en laten we dat doen in dienst van het leven op aarde, en niet van de planetaire plundering die vooral de kas van de agribusiness, de banken en de supermarkten spekt.

Een versie van dit artikel verscheen ook in de krant van 24 juni 2022